

v morje, predno se akademija otvori. Referent Lenarčič izjavi se proti obema predlogoma, ker so zbornici glede 25 % zaloge za sedaj vezane roke, glede akademije pa je bil prispevek odobren v slavnostni seji povodom zbornične petdesetletnice in torej nikakor ne gre, da bi se ta postavka sedaj črtala. Sicer pa je nada opravičena, da se bode akademija v najbližji bodočnosti ustanovila. Pri glasovanju bila sta predloga gg. Baumgartnerja in Luckmanna odklonjena, proračun pa brez spremembe odobren.

Zbornični svetnik Luckmann je poročal o vlogi dunajske zbornice glede dela v kaznilnicah. Dunajska zbornica obrnila se je na c. kr. vladi s prošnjo, naj se najemniški obrat v kaznilnici sukcesivno opusti ter uvede obrat v režiji, vendar pa bi se naj izdelki porabili izključno v državnih in drugih javnih zavodih. Kaznjenci naj se porabijo za vnanje delo (vodna in cestna dela, kamenolomi itd.) in naj se izključi vsako direktno konkurenciranje privatnega dela, cene pa naj si prilagodijo tržnim cenam. Pri vsakem višjem državnem pravdnistvu naj se ustanovi obrtni svet. Ko je še zbornični svetnik Pauer naglašal, da so v tem oziru razmere pri nas še neugodnejše kakor na Dunaju, sprejela je zbornica referentov predlog, da se pridruži vlogi dunajske zbornice.

Zbornični svetnik Baumgartner je končno poročal o vladni predlogi o pokojninskem zavarovanju zasebnih uradnikov ter nasvetoval, da smatra zbornica to predlogo za nesprejemljivo, ker vlada ne da nikakega prispevka in bi bili delodajalci preveč obremenjeni. Zbornica je referentovemu nasvetu soglasno pritrdila.

Pred zaključkom seje naznanil je predsednik Kušar, da se je deputacija zbornice (gg. predsednik Kušar in svetnika Lenarčič in Urbanč) poklonila gosp. deželnemu predsedniku ter mu izročila prošnjo za podporo projektovani trgovski akademiji v Ljubljani. Deželni predsednik baron Hein je deputacijo prijazno sprejel ter obljubil dobrohotno upoštevanje prošnje.

Končno je gospod predsednik opozoril, da je ta seja bila najbrže zadnja pred novimi volitvami ter je, zahvalivši se zborničnim svetnikom za uspešno sodelovanje, ob petih popoldne zaključil sejo.

Kmetijske zadruge.

Poslanska zbornica je pred Božičem po daljši razpravi sklenila zakon o kmetijskih zadrugah.

Po našem prepričanju bode ta organizacija obrodila prav malo sadu in čaka kmetovalce veliko razočaranje tudi še potem, ko se že bodo sprijaznili z mislijo, da se jim zaradi teh zadrug zviša zemljiški davek.

Zakon je torej sklenjen. Njegove najvažnejše določbe so naslednje:

Točka 1. se glasi: „V smislu tega zakona (o kmetijskih zadrugah) in v tem okviru sklenjenih deželnih zakonov se praviloma v vsakem sodnem okraju ustanovi stanovska kmetijska zadruga za ta okraj in v vsaki deželi taka za vso deželo. Te zadruge se imenujejo okrajne in deželne kmetijske zadruge. Deželni zakoni pa morejo določiti, da se zadruge izjemoma snujejo le za posamezne kraje v deželi, ali tudi samo za eno ali več sodnih okrajev skupaj, več deželnih zadrug, ali tudi samo za posamezne skupine poljedelcev.

Deželni zbori morejo tudi določevati, da se že obstoječe združujejo po novih okrajih“.

„Namen teh kmetijskih zadrug je, da zboljšajo npravne in gmotne razmere poljedelcev z gojitvijo skupnosti, z vzajemnim poukom in podporami, s pospeševanjem stanovske samozvesti, stanovskih združnih ter sploh gospodarskih koristij“.

Točka 11. označuje „delokrog“ ter se glasi v načrtu: „Delokrog kmetijskih zadrug določa v § 2. označeni namen. Osobito imajo te zadruge v okviru bodočih deželnih zakonov in statutov naslednje naloge:

- Nakupovati blago na svoj račun in svojo odgovornost, ki ga te zadruge potrebujejo v svojem obratu;
- prodajati združne kmetijske pridelke na svoj račun in odgovornost, osobito zalagati armado;
- ustanavljati in pospeševati pridobitne in gospodarske zadruge, da si ustanavljajo skladišča in zaloge za skupno prodajo kmetijskih pridelkov, ustanavljati kleti, mlekarne, klavnice, pečnice in druga podjetja, ki morejo skupno uporabiti kmetijske pridelke;
- ustanavljati in pospeševati zadruge in druga društva, ki morejo gojiti poljedelstvo in gozdarstvo ter sploh pospeševati razvoj poljedelskih razmer;
- ustanavljati nove in pospeševati že obstoječe posojilnice, osobito po Reiffeisenovem načinu v svrhu osebnega in lombardnega kredita;
- posredovati mej zadružniki in hipotečnimi bankami za neodpovedljiva, amortizacijska hipotečna posojila;
- posredovati pri konvertovanju visokoobrestnih v nižjeobrestna, odpovedljivih v neodpovedljiva, amortizacijska hipotečna posojila;
- sodelovati pri organizaciji in upravi produktnih borz in trgov ter posredovati pri razsodiščih poljedelskih borz v okviru dotičnih določb;
- sodelovati pri zavarovanju poljedelcev in gozdarjev za življenje in starost, za slučaj bolezni, nezgod in onemoglosti, dalje pri zavarovanju proti ognju, toči in kužnim boleznim ter izvrševanju deželnokulturnih zakonov, v kolikor zadrugam to dopuščajo posebne določbe;
- pospeševati kmetijski pouk, predavanja ter shode poljedelcev;
- zbirati poljedelsko statistiko;
- posredovati in skrbeti za delo ter uravnati pogodbe s poljedelskimi delavci itd.;
- skrbeti, da se nadzorujejo semena ter združni promet s kmetijskimi preizkuševališči;
- zadružnikom preskrbovati pravno pomoč;
- ustanavljati razsodišča za pravno razsojo preprirov mej zadružniki in njho-

vimi pomočniki, mej zadrugami in člani, ali mej člani samimi.

Stanovske zadruge imajo tudi pravico, dajati nasvete državnim in avtonomnim oblastvom o stvareh in o vprašanjih, ki se tičejo stanovskih koristi, dalje imajo pravico, sodelovati pri naredbah države in avtonomnih korporacij v prospeh deželne kulture, osobito glede podpor in melioracij.

To so najvažnejše določbe sklenjenega zakona o zadrugah.

Dve zaroki.

Spisala Jelica Ichenhauser.

Hiša je svečano odičena, dekla ima najlepši predpasnik kakor o praznikih, v kuhinji pripravljajo najslastnejšo juho, pražijo pečenko, ki razširja omamljivo vonjavo, ter prirejajo najboljšo torto; gospodinja teka mnogoposlovita sem ter tje, ter kar ne more prenehati z raznimi naredbami; gospodar si vesel mane roki, opazuje početje in se zadovoljiva s tem, da svojo brezsapno ženo od časa do časa opominja, naj vender svojo malo pristojno obleko, ki predebelo postavo le ohladno ogrinja, zameni z lepšo in okusnejšo.

Začudeno gleda hčerka vse to početje. Tudi ona je na višji ukaz oblekla praznično belo obleko, ki rujavim kodrom in rožastemu obličju vrlo pristojna in nje deviško telo krasno objema. Z velikimi, začudenimi očmi zre okrog in išče vzroka temu nenavadnemu početju. A dekle se mesto odgovora le pomenljivo smeje, da bi se materi približala, je bilo zdaj prenevarno in očeta vprašati si ne upa.

Par ur pozneje pa je vedela vzrok.

Bila je zaročena. — Kako je došlo do tega, na to si sama ni vedela odgovora. Povsem tuj gospod je dospel in bil od starišev nad vse ljubeznjivo sprejet. Predstavljen ji je bil kot bankir X. iz mesta Z. Mnogo se je razgovarjal z njo, jo marsikaj popraševal, in predno je prav vedela, je bila njegova zaročenka. Niti tega ni več vedela, so jo li vprašali ali privoli ali ne.

Kakor v sanjah je sedela poleg njega; vzel je njeno roko v svojo, šepetal ji ljubeznjivosti v uho, na to so pili na zdravje zaročencev in od vseh strani so jima čestitali. Zvečer je odšel, ko si je izprosil dovoljenja, da sme drugi dan za rana zopet priti.

Vse se ji je ponavljalo v mislih, ko je bila na večer v svoji sobici.

Torej taka je zaroka! Predstavljala si jo je pač bolj poetiško!

Samo jedno je bilo kakor v pravljici, nenadni prihod snubca, — nerazumno, od kod jo je poznal, kako da jo je ljubil, — saj to je bilo vender nekaj čudežnega!

Pri tem razmišljanju je zaspala. V sanjah se ji je razvijal nadalje roman, katerega je včasih bedeca sanjarija o svoji zaročitvi, in ko se je v jutro izbudila ter videla ob postelji cvetlice, katere so čez noč razcvele v najkrasnejših barvah in najslajših vonjavah, ki so izpod cvetlic bleščeli briljantni metulji in med cvetkami bile skrite žarke ljubezenske pesni, ni mogla ločiti ali sanja, ali je istina.

* * *

Deset let je minulo od tega.

V nekdanji dekliški sobici je še vse neizpremenjeno, vse po starem, le nje prebivalka se je spremenila.

Z rožastega obraza je zginila vsa barva, iz bledega obličja gleda dvoje žalostnih oči. Smehljajoča se sanjavost, katero sta nekdanj razodevali, se je spremenila v temno otožnost, telo pa je ostalo dekliško nežno in je v črni obleki tvorilo nezdrav, eteriški utisk. Težko si namlanja blede glavico na tanko, malo roko in zamišljeno zre na ulico.

Mnogo je doživela v tem času. Soproj je imel kmalu po poroki trgovsko nesrečo, banka je propadla in ker ni bilo uničeno s tem le njegovo premoženje, temveč tudi njegova trgovska čast, moral je čez morje v novi svet, da si ustanovi ondi novo eksistenco. Zvesto ga je spremljala in mu bila družica v borbah za obstanek. Pljučna bolezen, katere kal je nosil soprog že dolgo v sebi, pa se je pri tej naporni borbi razvila in sledilo ji je dolgoletno hiranje, ki je po osemletnem zakonu skončalo s smrtjo . . .

Na vse te žalostne dogodke v zakonu je mislila, ko je sedela ob oknu, in dasi se zdaj vedela, da je ni združilo nič čudovitega z možem, dasi je vedela, da je ona bajnost, na kateri temelji vsa sreča v zakonu, dasi je vse olepšujoča ljubezen manjkala njenemu zakonu, kljub vsi tugi, ki jo je donesel zakon, zdel se ji je vender-le čas boja in viharja lepši, nego stanje, v katerem je sedaj.

Ako bi to zaupala komu iz bližine, kako bi jo dolžili najgrše nevhvaležnosti! Saj vender sedaj ni imela nobenih skrbi, saj je bilo vender za njen telesni blagor sedaj izvrstno preskrbljeno, a preje je večkrat trpela pomanjkanje!

Da ji je pa zdaj nedostajalo nekaj višjega, pravo samoodločitve, da tridesetletni ženi, ki je očetovi hiši postala povsem tuja, ni ugajalo, da so ji vzeli vsaka samostojnost, kakor svoj čas nevednemu otroku, da si je želela, da deluje po svojih močeh, ni prišlo nikomur na misel.

Zato pa so bili vsi zelo osupnjeni, ko jim je mlada vdova nekega dne javila, da se je zaročila z nekim neznancem.

„Z neznancem“?!

Mislili so skoraj, da je zblaznela.

„Da, z neznancem, in sicer potem časniškega iuserata“.

In ko je hotel oče, povsem razdražen, vzrožiti, je nadaljevala povsem mirno zroča mu prestrašeno v oči: